

16.03.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**16 Mart 2022
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

16 Mart 2022 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

HÂKİMLER VE SAVCILAR KURULU KARARI

— Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Kurulunun 10/03/2022 Tarihli ve 2022/640 Sayılı Kararı

YÖNETMELİKLER

— Türkiye Bilimler Akademisi Personel Yönetmeliği

— Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası

Serbest Mühendislik Müşavirlik Büroları Tescil Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

— Deniz Araçları Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Tarife ve Talimat Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 16/12/2021 Tarihli ve E: 2021/80, K: 2021/99 Sayılı Kararı

Bütçeden TMO'ya 4 ayda 4,4 milyar TL'lik transfer

Devam eden ithalat çalışmaları ve küresel piyasalarda gıda fiyatlarında yaşanan artış sonrası son 4 ayda merkezi yönetim bütçesinden Toprak Mahsulleri Ofisi'ne 4,4 milyar TL'lik transfer yapıldı.

Merkezi yönetim bütçesinden Toprak Mahsulleri Ofisi'ne (TMO) yapılan cari transferde son aylarda ciddi artış görüldü.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın verilerine göre Şubat ayında Bütçe'den TMO'ya aktarılan tutar 1,26 milyar TL oldu. Son 4 ayda TMO'ya aktarılan kaynağın toplamı 4,4 milyar TL'ye ulaştı.

2020'nin tamamında TMO'ya aktarılan toplam tutar 650 milyon lirada kalmıştı.

2019'da ise TMO'nun Hazine'den kaynak ihtiyacı oluşmamıştı.

İthalat çalışmalarına devam ediyor

Son aylarda Toprak Mahsulleri Ofisi'nin ithalat çalışmalarına devam ettiği izlendi.

Son 4 ayda Ofis hububat ve yağlı tohum tarafında birçok ithalat ihalesi gerçekleştirdi. İthalat çalışmaları devam ederken Rusya-Ukrayna savaşının etkisiyle küresel hububat fiyatlarında da ciddi artışlar kaydedildi.

Mart başındaki buğday ithalatı ihalesinde verilen tekliflerde ton başına 167 dolara varan artış kaydedilmişti. Bunun üzerine Ofis, 435 binlik buğday ithalatı ihalesini 285 bin tona indirmişti.

Mart ayı için de ithalat ihalesine çıkıyor

Son 4 ayda ithalat çalışmalarına devam eden TMO'da yeni ithalat ihaleleri de hız kesmeden sürüyor.

Bloomberg'e konuşan ticaret kaynakları ofisi buğday ithalatı için iki ayrı ihale açtığını belirtti.

Buna göre 270 bin tonluk ilk ihalede teklifler 17 Mart'a kadar toplanacak. İhalede teslimatların 25 Mart-22 Nisan tarihlerinde alınması öngörölüyor. Bu ihalede İskenderun, Mersin ve İzmir limanlarından 50'şer bin; Derince, Bandırma, Tekirdaę ve Samsun limanlarından 25'şer bin; Trabzon limanından ise 20 bin ton teslimat yapılması planlanıyor.

Ofisin açtığı ikinci ihalede ise 260 bin tonluk buğday ithalatı yapılması öngörölüyor. 18 Mart'a kadar tekliflerin açık kalacağı ihalede teslimatların 28 Mart-22 Nisan tarihlerinde yapılması isteniyor. Bu ihalede İskenderun limanından 75 bin; Mersin ve Samsun limanlarından 50'şer bin; İzmir, Bandırma ve Tekirdaę limanlarından 25'şer bin ve Trabzon limanından 10 bin ton buğday teslimatı planlanıyor.

Tarım-ÜFE Şubat'ta rekor tazeledi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Şubat ayı Tarım ürünleri Üretici Fiyat Endeksini (Tarım-ÜFE) açıkladı.

Tarım ürünleri üretici fiyat endeksi (Tarım-ÜFE) Şubat'ta aylık bazda yüzde 13.74 artarken, yıllık bazda yüzde 68.49 yükseldi. Böylece Endeks, yıllık bazda rekor tazeledi.

Tarım-ÜFE, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 30.61 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 30,88 artış kaydetti.

Sektörlerde bir önceki aya göre balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde yüzde 7,40, tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 13,49 ve ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 26,22 artış gerçekleşti. Ana gruplarda bir önceki aya göre canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde yüzde 4,67, çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 11,72, tek yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 19,95 artış gerçekleşti.

Yıllık Tarım-ÜFE'ye göre 8 alt grup daha düşük, 3 alt grup daha yüksek değişim gösterdi

Yıllık artışın düşük olduğu alt gruplar sırasıyla, yüzde 20,86 ile turuncgiller ve yüzde 26,19 ile koyun ve keçi, canlı; bunların işlenmemiş süt ve yapağıları oldu. Buna karşılık, yıllık artışın yüksek olduğu alt gruplar ise sırasıyla, yüzde 196,22 ile lifli bitkiler, yüzde 112,15 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular ve yüzde 92,00 ile tahıllar (pirinç hariç), baklagiller ve yağlı tohumlar oldu.

Aylık Tarım-ÜFE'ye göre 7 alt grup daha düşük, 4 alt grup daha yüksek değişim gösterdi

Bir önceki aya göre artışın düşük olduğu alt gruplar sırasıyla, yüzde 0,77 ile yağlı meyveler ve yüzde 3,36 ile koyun ve keçi, canlı; bunların işlenmemiş süt ve yapağıları oldu. Buna karşılık, aylık artışın yüksek olduğu alt gruplar ise sırasıyla, yüzde 26,81 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular ve yüzde 20,97 ile lifli bitkiler oldu. Bir önceki aya göre azalış gösteren tek alt grup ise yüzde 5,54 ile diğer çiftlik hayvanları ve hayvansal ürünler oldu.

Şubat 2022'de, endekste kapsanan 86 maddeden, 7 maddenin ortalama fiyatında azalış olurken 4 maddenin ortalama fiyatında değişim olmadı. 75 maddenin ortalama fiyatında ise artış gerçekleşti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Hazine faiz destekli kredilerin üst limitini yükseltiyoruz

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Hazine faiz destekli kredilerin üst limitini yükseltiyoruz. Böylece çiftçilerimizin finansmana erişimini kolaylaştırıyoruz." dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Kabine Toplantısı sonrası önemli açıklamalar yaptı.

Erdoğan, Türkiye'nin Rusya-Ukrayna savaşını önleme çabalarını artırdığını belirterek Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun Rusya'ya gideceğini ardından da Ukrayna'ya geçeceğini söyledi. Erdoğan ayrıca Hazine destekli kredilerin üst limitinin yükseltildiğini açıkladı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan özetle şunları söyledi:

"Dışişleri Bakanımızı bugün Rusya'ya gönderiyorum. Yarın Moskova'da temaslarda bulunacak, perşembe günü de Ukrayna'ya geçecek.

Yarın Polonya Cumhurbaşkanı Duda ile buluşacağız ve kendisini burada misafir edeceğiz.

Parlamente sistem eleştirisi

Tek söyledikleri herşeyi, eskiye döndürecekler. Geçtiğimiz yıl anayasa tartışması açmış, muhalefetten kendi tekliflerini getirmelerini istemiştik. Geçen süreçte önümüze birşey koymadılar.

Yurt dışında hazırlanmış bir raporu kendileri hazırlamış gibi kamuoyuna koymuşlardı. Bu işten akıllarda kalan tek şey, dışardan ithal sistem değil koridordaki sıra kavgası.

Rusya-Ukrayna savaşı

Antalya Diplomasi Forumu'nda dünyanın dört yanındaki 75 farklı ülkeden 17 devlet ve hükümet başkanı katıldı.

Forum boyunca diplomasiyi yeniden kurgulamak, üç liderler oturumu, 27 panel, dört söyleşi, 3 yuvarlak masa toplantısıyla taraflar arasında 200 görüşme gerçekleştirildi.

En çok ses getiren bölümü Rusya ve Ukrayna Dışişleri Bakanlarının, Dışişleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu ile birlikte yaptığı toplantıdır. Her ne kadar somut bir netice ile sonuçlanmamış olsa da diplomasi açısından önemlidir.

Geçtiğimiz 20 yılda ülkemize kazandırdığımız eser, savunma sanayi başta olmak üzere; üretim gücü geleceğe umutla bakmamızı sağlıyor.

Hazine faiz destekli kredilerde düzenleme

Çiftçilerimiz için 830 bin hektar alanın daha modern sistemlerle sulanmasını temin ederek, üreticilerimize yıllık yaklaşık 41 milyar lira gelir artışı sağlayacağız.

Güneş enerjisi için çiftçilerimize destek vereceğiz. Sulama faaliyetlerinde güneş enerjisinin payını hızla artıracacağız.

Hazine destekli kredilerin üst limitini yükseltiyoruz. Böylece çiftçilerimizin finansmana erişimini hızlandırıyoruz."

AB ülkeleri karbon vergisinde anlaştı

Avrupa Birliği üyesi ülkeler, üçüncü ülkelere alınan bazı ürünlere sınırda karbon vergisi uygulanması konusunda anlaşma sağladı.

AB Konseyi, üye ülkelerin Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması (CBAM) adlı düzenleme konusunda anlaşmalarını açıkladı.

Açıklamada, söz konusu mekanizmanın çevreyi korumak için hazırlandığı ve temel amacının karbon kaçağını önlemek olduğuna dikkat çekildi.

Mekanizmayla ülkelerin iklim değişikliğiyle mücadele için karbon fiyatlandırma politikaları oluşturmaya teşvik edildiği vurgulanan açıklamada, bunun AB dışında üretilen karbon yoğun ürünlerin ithalatını hedef aldığı aktarıldı.

Açıklamada, üçüncü ülkelere gelen çimento, alüminyum, gübre, elektrik, demir ve çelik gibi ürünlerin karbon vergisine tabi tutulacağı ifade edildi.

Değeri 150 eurodan az olan malların ise söz konusu yükümlülüklerden muaf tutulacağına dikkat çekilen açıklamada, AB'ye yapılan sevkiyatların yaklaşık 3'te 1'inin bu kategoriye girdiği ve bu muafiyetin idari yükü hafifleteceği vurgulandı.

Açıklamada, söz konu mekanizma gelirleri ile üçüncü ülkelerle iş birliği konularının halen Konsey'de görüşülmeye devam ettiği belirtilerek, bu konularda da yeterli ilerleme sağlandıktan sonra Avrupa Parlamentosu (AP) ile müzakerelere başlanacağı bildirildi.

AB, Sınırda Karbon Düzenleme Mekanizması ile karbon fiyatlandırma sistemine sahip olmayan ülkelere gerçekleştirilen yüksek karbon ayak izine sahip malların ithalatını izlemeyi ve azaltmayı amaçlıyor.

Söz konusu mekanizmanın yürürlüğe girmesi için AB Konseyi ve AP tarafından resmen onaylanması gerekiyor.

Avrupa doğalgaz ve petrol tedarikinde yeni rota arıyor

Enerji tedarikinde Rusya'ya bağımlılığı azaltmak isteyen Avrupa yeni rota arayışında. Doğalgazda Azerbaycan, Irak ve Doğu Akdeniz bölgelerinden gerçekleştirilecek taşımalarda Türkiye kritik bir merkez olarak öne çıkıyor.

Mehmet KAYA

Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı sonrası başlayan savaş ve Rusya'ya yönelik yaptırımların etkisinin uzun süreceği, özellikle Avrupa'nın doğalgaz tedariki için yeni rota arayışlarının yoğunlaştığı kaydedildi.

DÜNYA, Azerbaycan ve Irak kaynaklı doğalgaz ile Akdeniz'deki olası üretimlerin Avrupa'ya taşınmasında Türkiye'nin gündeme geldiğini duyurmuştu. Edinilen bilgilere göre son dönem Türkiye'ye yapılan ve ana gündemi Ukrayna-Rusya savaşı olan ziyaretlerin tamamında olası doğalgaz ve petrol tedariki konuları da masaya geldi.

İsrail, Yunanistan ve Almanya başbakanlarının ziyaretlerinde Türkiye üzerinden Avrupa'ya taşınan gazın artırılmasının konuşulduğu kaydedildi. Güney Gaz Koridoru (TANAP) kapasite artışı ve gerekli yeni hatların inşasında yapılacak yatırımlarda Avrupa'nın özellikle Almanya'nın ana yatırımcı olması bekleniyor ancak Türkiye'nin sadece boru hattına ev sahipliği yapmak istemediği biliniyor.

Azerbaycan Enerji Bakanı Perviz Şahbazov, Antalya Diplomasi Forumu kapsamında gazetecilere yaptığı açıklamada, Azerbaycan'ın 2.6 trilyon metreküplük mevcut

rezervlerine işaret ederek Avrupa dahil komşuların ihtiyacını karşılayabileceklerini açıklaması dikkatleri bir kez daha bölgeye çevirdi.

Halen Türkiye üzerinden Avrupa'ya (TANAP) gaz satışı gerçekleştiren Azerbaycan'da mevcut sahalarda üretim yapılıyor. Yeni sahaların işletmeye açılmasına ilişkin Fransız şirketlerin girişimde bulunduğu daha önce basına yansımıştı. Şahbazov daha önce AB yetkilileri ile yapılan görüşmede Güney Gaz Koridoru'nun (TANAP) genişletilmesi kararı alındığını ilk kez açıklamış oldu.

Almanya, İsrail ve Yunanistan Başbakanları Türkiye'ye geldi

Türkiye'de yakın zamanda Ukrayna-Rusya savaşının gündem olduğu duyurulan bir dizi ziyaret gerçekleşti. Almanya Başbakanı Olaf Scholz'un ziyaretinden önce İsrail Cumhurbaşkanı Isaac Herzog, Yunanistan Başbakanı Kiriakos Miçotakis Türkiye'ye geldi. Ziyaretlerin gündemlerinden birinin enerji olduğu kaydediliyor.

Avrupa, mevcut Rusya merkezli gaz tedarikini değiştirmek istediğini daha önce açıklamıştı. Bu durumda en önemli ve boru hatlarıyla taşınabilecek doğalgaz Azerbaycan, Irak ve halen keşiflerin devam ettiği Doğu Akdeniz olarak ortaya çıkıyor. Halen yetersiz olsa da İsrail Leviathan sahasında doğalgaz üretimi başladı ancak çok pahalı olan Eastmed'in çökmesinin ardından Türkiye tek alternatif kaldı. Türkiye'nin de bu projeye sıcak baktığı biliniyor.

TANAP'ın genişletileceğinin açıklanmasıyla Türkiye'nin mevcut doğalgaz şebekesi ve TANAP'a ve muhtemelen TANAP'a paralel yapılacak yeni yatırımlara bu hattın bağlanacağı kaydediliyor. Çözülmesi gereken sorun ise orta vadede Türkiye-Yunanistan arasında Kıbrıs temelli saha anlaşmazlığı.

DÜNYA'ya bilgi veren kaynaklar Avrupa dahil "sorunun bütün taraflarının" bu konuyu şimdilik hiç konuşmamayı yeğlemesinin mevcut kaynakların değerlendirilmesine bağlı olduğu görüşünde.

Türkiye doğalgazda bir hub ve ticaret merkezi olmak istiyor

Mevcut sahaların genişletilmesinde bir başka henüz konuşulmayan konu ise Türkiye'nin sadece boru hattına ev sahipliği yapmak istememesi. Halen Azerbaycan, Rusya ve İran'dan gaz alan Türkiye, kurduğu 3 sıvılaştırılmış doğalgaz girişiyle de geniş bir kontratı üzerinde toplamış durumda. Türkiye doğalgazda bir hub ve ticaret merkezi olmak istiyor.

TANAP mevcut haliyle Türkiye'den boru hattıyla gaz geçiren bir yapı ve Türkiye'nin gerek iç tüketimi, gerekse gaz ticareti noktası olmasına yönelik arayışlarını karşılamaktan uzak. Avrupa'nın gaz tedarikinde Rusya bağımlılığı azaltma yönünde bir arayış içinde olduğu kesin ancak bütün tarafların yeni anlaşmalar konusunda temkinli durduğu biliniyor.

Savaş Fed'i yavaşlatmayacak

Birçok finans kuruluşu Ukrayna savaşının, büyüme görünümüne zarar vermesine rağmen, enflasyonu besleyen etkileri nedeniyle Fed'in sıkılaşma döngüsünü yavaşlatmasını beklemiyor. Aksine özellikle enerji enflasyonu Fed'i daha da hızlı bir sıkılaşmaya itebilir.

Hilal SARI

ABD Merkez Bankası (Fed) bugün sonlanacak Federal Açık Piyasa Komitesi toplantısında üç yılın ardından ilk kez faiz artırımına gidecek. Enflasyon hedefi yüzde 2 olan ancak manşet enflasyon verisinin yüzde 7,9 ile 40 yılın zirvesine tırmandığı ABD ekonomisinde politika yapımcılar, Ukrayna-Rusya savaşının neden olduğu büyüme görünümüne yönelik risklere rağmen, enflasyonla mücadele konusunda kararlı. Bankalar ve ekonomistler Fed'in bu yıl 7 kez faiz artırımını yapmasını bekliyor. Banka faiz öngörülerinin yanı sıra GSYH, enflasyon ve işsizlik tahminlerini de revize edecek. Ukrayna savaşının revizyonlarda - özellikle de enflasyonda - enerji maliyetleri nedeniyle etkili olması bekleniyor.

Aralıkta 2022 enflasyonunun ortalama yüzde 2,7 olmasını bekleyen Fed'in bu tahminini de yüzde 4'e çıkarması bekleniyor. Son GSYH tahmininde bu yıl yüzde 4 büyüme öngören FOMC üyelerinin bu tahmini de düşürmesi bekleniyor. Goldman Sachs ABD'nin büyüme tahminini yüzde 2,9'a düşürmüştü.

ABD ÜFE 3 ayda yüzde 1'den yüzde 10'a sıçradı

ABD'de üretici fiyatlarının aylık bazda yüzde 0,8, yıllık bazda yüzde 10 olarak açıklanması, Fed'in faiz artışı patikasını destekler nitelikte. Ocak ayında ABD üretici

enflasyonu yıllık bazda sadece yüzde 1'di. Yakıt fiyatları ABD üretici fiyatlarındaki artışın lokomotifiydi.

Dot-plot grafiğinde büyük değişimler olacak

FOMC üyelerinin tahminlerinin yer aldığı "dot-plot" grafiği küresel yatırımcılar tarafından yakından izleniyor. Üç ay önce yayınlanan son dot-plot grafiğinde üyeler bu yıl sadece 3 faiz artışı öngörmüş, gelecek 2 yılda da 6 veya daha fazla faiz artışı tahmin etmişti. Fed, 2022 yaz aylarında ise dolaşımdaki doları doğrudan azaltarak (nicel sıkılaştırma) doları desteklenmesi beklenen bilanço küçültme sürecine başlamayı planlıyor.

Ayrıca İngiltere Merkez Bankası'nın (BoE) yarınki toplantısında üçüncü faiz artışını yapması bekleniyor. Ekonomistler İngiltere'de enflasyonun önümüzdeki dönemde daha da yükselmesini bekliyor.

Sıkılaştırma ve riskten kaçış hali doları destekleyecek

Kanada merkezli TD Securities, hem önümüzdeki dönemde enflasyon baskılarının devam etmesi hem de Fed'in faiz artışına başlamasıyla doların destekleneceğini öngörüyor. Banka doların güvenli liman cazibesiyle Japon yeni gibi diğer güvenli liman para birimleri karşısında da güçleneceği görüşünde. Scotiabank dolar/yen kurunda 120 düzeylerine doğru hareketin devam edeceğini öngörüyor.

Suudiler Çin'e petrolü yuan ile satarsa, dolar zayıflayabilir

Suudi Arabistan'ın Çin'e petrol satışlarında dolar yerine yuan kullanabileceği iddiaları ise dolarda geniş tabanlı bir zayıflık getirebilecek bir gelişme olarak görülüyor. Wall Street Journal gazetesinde yer alan habere göre Suudi Arabistan şu anda petrol ticaretini yuanla yapma seçeneğini değerlendiriyor. Haber sonrası 2 yılın zirvesindeki seyrini koruyan dolar endeksi gün içinde hafif düşüşle 98-99 bandından işlem gördü. Faiz artışı beklentileri 10 yıllık ABD hazine tahvilinde getiriye yüzde 2,1'in üzerinde tutmaya devam ediyor. Altın ise Fed öncesi yüzde 2,5 düşüşle 1.912 dolardan işlem gördü.

Savaş devam ettikçe Euro'nun işi zor olacak

Bank of America da Euro/dolar paritesinin dolardaki güçlü seyir nedeniyle 1,05 bandına doğru gerileyeceğini öngören finans kuruluşları arasında. Banka dün yayınladığı müşteri notunda "Fed'in faiz artışı döngüsünü başlatması genelde dolar için iyi olmazdı. Ancak yüksek enflasyon riski nedeniyle faiz artışına başlayan şahin bir Fed, riskten kaçış hali ve Ukrayna savaşı nedeniyle emtia fiyatlarındaki yükseliş nedeniyle yıl sonu faiz beklentileri yükselmeye devam ederse, doları daha uzun bir süre destekler" değerlendirmesini yapıyor. ABD'li Goldman Sachs da geçtiğimiz hafta Euro'nun güçleneceğine ilişkin öngörüsünün "savaş devam ettiği sürece geçerli olmadığını" vurgulamış ve Euro Bölgesi'nde büyüme görünümünün bozulmasının pariteyi sadece bir haftada yüzde 1 düşürdüğüne dikkat çekmişti. Commerzbank analistleri de Euro/dolar paritesinde aşağı yönlü hareketlerin Fed ve Avrupa Merkez

Bankası (ECB) politikaları arasındaki farklılıktan dolayı devam ettiğini öngörüyor. Banka notunda “Şüphesiz ihtilafın çözümü ve savaşın sonlanması Euro için pozitif olur. Ancak bu durumda bile Euro’nun ne kadar yükselebileceğine dair şüpheler meşrudur” ifadeleri kullanılıyor.

Brent, Çin karantinalarıyla tekrar 100 doların altında

Ukrayna-Rusya savaşının başından bu yana ilk kez tekrar 100 doların altına inen Brent varil fiyatı, uzmanlara göre hem devam eden müzakerelerden bir uzlaşa çıkabilecek olması hem de Çin’de üretim aksamalarına da neden olan dev karantinalar nedeniyle sert düşüşler yaşadı. Savaşın ilk günlerinde Rus petrol ve doğalgazının tedarikinin misilleme ile kesileceği endişeleriyle 139 dolara kadar çıkan Brent, yine de yıl başından bu yana yüzde 30 yükselmiş durumda. Rusya’dan Avrupa’ya doğalgaz taşıyan Yamal Doğalgaz Boruhattında akışın tekrar doğuya dönmesi ise doğalgaz piyasalarında yeniden tedirginlik yaratıyor. Avrupa gösterge doğalgazı TTF dün yüzde 5’in üzerinde yükselişle 120 Euro/kwh düzeyinin üzerinde işlem gördü. Gün içinde 124 Euro’ya kadar yükseldi.

Bütçede KKM ve TCMB etkisi

Bütçe yılın ilk iki ayını fazla vererek kapattı. Şubatta bütçenin 69.7 milyar lira fazla vermesinde Merkez Bankası'ndan aktarılan 49.3 milyar liralık kaynak ile KKM nedeniyle tüzel şirketlerin kurumlar vergisi geçici beyanındaki artış etkili oldu.

Şebnem TURHAN

Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre şubatta bütçe 69 milyar 737 milyar lira fazla verdi ve geçen yılın aynı ayına göre bütçe fazlasındaki artış yüzde 201 oldu. Bütçe fazlasının üçe katlanmasında en önemli etki ise Merkez Bankası'nın şubatta karından Hazine'ye aktardığı 49.3 milyar liralık kaynak ile kur korumalı mevduat ürünü ile şirketlere getirilen yılın son çeyreği kur farkı gelirinin kurumlar vergisi muafiyeti avantajı etkili oldu. Bütçede şubatta kurumlar vergisi gelirleri de yüzde 123 artış gösterdi.

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın açıklamasına göre 2022 Şubat'ta merkezi yönetim bütçe giderleri 200.8 milyar TL, bütçe gelirleri 270.6 milyar TL seviyesine çıktı. Bütçe giderleri geçen yılın aynı ayına göre yüzde 108,3 artarken bütçe gelirleri yüzde 126,3 artış gösterdi. Şubatta bütçe giderleri içinde en dikkat çeken artış yüzde 242,3 yükselen faiz giderleri oldu. Bütçe gelirleri içinde de vergi gelirleri yüzde 83,2 vergi dışı gelirler ise yüzde 407 yükseldi. Vergi dışı gelirlerde bu 5 katına varan artışta Merkez Bankası'nın kar payı avans tutarı ile ihtiyat akçesi ödemesi etkili oldu. Merkez Bankası olağanüstü genel kurul toplayarak şubat başında Hazine'ye aktarım yapmıştı.

BOTAŞ'a 14.6 milyar lira borç

Bütçe sonuçlarına göre faiz dışı bütçe giderleri yüzde 87,9 artarak 157 milyar 159 milyon liraya çıkarken faiz giderleri yüzde 242,3 artarak 43 milyar 669 milyon liraya ulaştı. Borç verme kaleminde ise yüzde 1.085 artış oldu ve 20 milyar 202 milyon liraya çıktı. Bu kalemden Hazine'nin kamu iktisadi teşekküllerinin sermayelerine yaptığı 17.7 milyar liralık artırım etkili oldu. BOTAŞ'a 14.6 milyar liralık, TCDD'ye de 1.7 milyar liralık borç verilmesi öne çıktı.

Bütçe gelirlerinde ise Kurumlar geçici vergisi gelirlerindeki yüksek artış önemli. Hükümet şirketlerin de döviz mevduatını kur korumalı TL mevduata dönüştürmesi halinde geçen yılın son çeyreğindeki kur farkı gelirlerinin kurumlar vergisinden muaf tutacağını açıklamıştı. Tüzel kişilerin bundan yararlanabilmesi için de kurumlar vergisi geçici beyanına kadar dönüşümü sağlamaları gerekiyordu. Uzatılan süre 25 Şubat'ta sona erdi ve şirketlerin de ilgisi yaşandı. Kurumlar geçici vergisi gelirinde de yüzde 123 artış yaşandı 82 milyar 619 milyon liraya yükseldi.

İthalden alınan KDV'da yüzde 132 artış

Diğer bir dikkat çeken vergi kalemi ise ithalde alınan KDV gelirindeki artış. Şubatta bütçe sonuçlarına göre ithalden alınan KDV yüzde 132 arttı ve 35 milyar 707 milyon liraya yükseldi. Dolar/TL her ne kadar şubatta daha stabil bir seyir izlemiş olsa da son dönemdeki yüksek değer kaybı ithal ürünlerdeki KDV'nin artışında etkili olmaya devam ediyor.

Dahilde alınan KDV'de ise yüzde 22,2 artış yaşandı ve 8 milyar 350 milyon liralık gelir elde edildi. Ocak ayına göre görece yaşanan düşük artışta bazı ürünlerde yapılan KDV indirimlerinin etkisi büyük.

Özel tüketim vergisi geliri ise yüzde 34,4 yükseldi ve 18 milyar 855 milyon liraya çıktı. ÖTV ayarlamaları sonrasında yılın ilk ayında bu kalemden yüksek vergi artışları yaşanmıştı. Şubatta ise en yüksek artı yüzde 75,3 ile motorlu taşıtlardan alınan ÖTV'de oldu. Onu yüzde 67,1 artışla alkollü içkiler izlerken tütün mamullerinden alınan ÖTV ise yüzde 1,6 geriledi.

Petrol ve doğalgaz ürünlerinden alınan ÖTV de yüzde 31,5 artışla 5.5 milyar liraya çıktı. Motorlu taşıtlardan alınan ÖTV 6.5 milyar lira, tütün mamullerinden alınan ise 4 milyar lira oldu.

Bütçe ilk iki ayda 99.8 milyar TL fazla verdi

Hazine ve Maliye Bakanlığı vergilerine göre 2022 Ocak-Şubat döneminde merkezi yönetim bütçe giderleri 346.8 milyar TL, bütçe gelirleri 446.6 milyar TL ve bütçe fazlası 99.8 milyar TL oldu. Ayrıca, faiz dışı bütçe giderleri 288.9 milyar TL ve faiz dışı fazla ise 157.7 milyar TL olarak gerçekleşti.

Merkezi yönetim bütçesi 2021 Ocak-Şubat döneminde 984 milyon TL açık vermiş iken 2022 Ocak-Şubat döneminde 99 milyar 781 milyon TL fazla verdi. 2021 Ocak-

Şubat döneminde 33 milyar 716 milyon TL faiz dışı fazla verilmiş iken 2022 Ocak-Şubat döneminde ise faiz dışı fazla 157 milyar 682 milyon TL'ye çıktı. Merkezi yönetim bütçe giderleri Ocak-Şubat dönemi itibarıyla 346 milyar 776 milyon TL olarak gerçekleşti. Faiz harcamaları 57 milyar 901 milyon TL, faiz hariç harcamalar ise 288 milyar 875 milyon TL oldu. Faiz harcamalarında yılın ilk iki ayında geçen yılın ilk iki ayına göre artış 66,9 oldu.

Bütçe giderlerinde yüzde 65, bütçe gelirlerinde ise yüzde 113,5 artış yaşandı. Bütçede vergi gelirleri ise yılın ilk iki ayında geçen senenin aynı ayına göre yüzde 84,5 yükseldi. Bütçe giderleri arasında en yüksek artış ise yüzde 409,8 ile borç verme kaleminde yaşandı. Faiz hariç bütçe giderleri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 64,6 oranında artarak 288 milyar 875 milyon TL'ye çıktı.

Faiz beklentisi reel sektörü ikiye böldü

Zayıf bir ihtimal gibi görülse de olası faiz artışının özellikle iç piyasadaki maliyet enflasyonunun yarattığı olumsuzluğu bir miktar değiştireceğini düşünenlere karşın, mevcut durumda 100 değil 400 baz puanlık bir artışın dahi piyasaya herhangi bir olumlu katkısının olmayacağını savunanlar var.

Yarın toplanacak TCMB Para Politikası Kurulu'nun (PPK) faiz kararı merakla bekleniyor. Genel beklenti Merkez Bankası'nın ocak ve şubatta olduğu gibi bu ay da politika faizini pas geçeceği yönünde. Ancak özellikle Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle yukarı yönlü harekete geçen doları dizginlemek amacıyla Merkez Bankası'nın politika faizinde artırıma gideceği yönünde söylentiler son günlerde yüksek sesle konuşulmaya başlandı.

Özellikle Kur Korumalı Mevduat (KKM) hesaplarında 3 aylık vade döneminin sonu yaklaşırken Hazine'nin maliyetini bir miktar düşürmek adına böyle bir adım atabileceği ihtimaller dahilinde olsa da şu an zayıf görünüyor.

PPK'nın vereceği kararı merakla bekleyen iş dünyası ise faiz artırımını konusunda ikiye ayrılmış durumda. Reel sektör temsilcilerinin bir kısmı, enflasyon ve kur maliyetinin faiz maliyetinden daha ağır olmaya başladığını dile getirirken, politika faizinde 100 baz puanlık bir artışın en azından piyasaya daha olumlu bir sinyal vereceğini, doların yukarı yönlü hareketini de bir miktar dizginleyebileceğini belirtiyor. Faizin 100-200 hatta 300 baz puan artırılsa dahi etkisinin 'cılız' olacağını düşünen bazı reel sektör temsilcileri ise olası artışın politika faizi baz alınarak piyasaya kullandırılan 'ucuz' kredinin maliyetini artıracığını, haliyle dengeleri mevcut koşulda olumsuz etkileyeceği görüşünde.

CHP'li Gürer'den yem zammına tepki: 1 litre süt 1 kilo yem etmiyor

CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, yem fiyatlarındaki artışı, TBMM Genel Kurulu'nda gündeme getirdi. Üreticinin 1 litre süte karşılık 1 kg yem alamadığını belirten Gürer, Ulusal Süt Konseyi'nin süt fiyatlarında düzenleme yapması gerektiğini söyledi.

Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, Meclis Genel Kurulu'nda söz alarak, süt üreticilerin yaşadığı sorunlar ile yem fiyatlarındaki yüksek artışa rağmen, üreticinin yem bulmakta zorlanmasını gündeme getirdi.

CUMHURBAŞKANI KONUŞTUKÇA YEM FİYATLARI ARTIYOR

Hayvancılık yapanların yem fiyatlarına gelen zamlardan yakındığını aktaran CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, Cumhurbaşkanı'nın "Yemde yüzde 12 indirim yaptık" şeklindeki açıklamasının ardından yem fiyatlarının yine yükselişe geçtiğini belirtti.

SAMANIN TONU 1500 LİRA OLDU

6 ay önce 180 lira olan 50 kg süt yeminin bugün 280 liraya çıktığını ifade eden CHP Milletvekili Ömer Fethi Gürer, Samanın tonu 1.500 lira, küspenin tonu 700 lira. 1 litre süt satan 1 kilo yem alamıyor" dedi.

KOOPERATİFİN GETİRDİĞİ YEMLER KAMYONDAN İNMEYEN BİTİYOR

CHP Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, konuşmasında yem fiyatlarının artmasına rağmen üreticinin yem bulmakta yaşadığı sorunlara da değindi. Gürer, “Tarım Kredi Kooperatifleri yem getiriyor, Çiftlik ilçemizde daha kamyonlardan inmeden bitiyor; Kooperatifte en az on gün yem bulunmuyor” şeklinde konuştu.

TOPTANCILAR KONSEYİN BELİRLEDİĞİ FİYATTAN SÜT ALMIYOR

Ulusal Süt Konseyi’nin litre fiyatının 4 lira 70 kuruş olarak açıkladığı sütün, toptancılar tarafından 4 lira 20 kuruşa alındığına da dikkat çeken CHP Milletvekili Ömer Fethi Gürer, konuşmasını şu sözlerle tamamladı:

“Süt inekleri kesime gidiyor, süt ineğini satıp onun geliriyle diğer hayvanını besleyen besici, hayvanını satarak geçimini sağlar duruma geldi. AKP iktidarı sorunu seyrediyor, Ulusal Süt Konseyi acele süt fiyatlarını artırmalıdır”

Ukrayna: Rusya müzakerelerde ses tonunu değiştirdi

Ukrayna Devlet Başkanlığı, müzakere masasında Rusya'nın Ukrayna'ya karşı olumlu manada ses tonunu değiştirdiğini açıkladı. Rusya ve Ukrayna arasında devam eden müzakerelerin 5'inci turu sona ererken, 6'ncı turun bugün yapılacağı ifade edildi.

Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırıları 20 gündür devam ederken, iki ülke arasındaki müzakereler sürüyor. Beşinci turun geride bırakıldığı müzakerelerde olumlu gelişmeler yaşanıyor. Ukrayna tarafı Rusya'nın Ukrayna'ya karşı kullandığı ses tonunu olumlu yönde değiştirdiğini açıkladı.

Konuya ilişkin açıklama Devlet Başkanlığı Ofisi Başkan Yardımcısı Igor Jovkva yaptığı açıklamada, olumlu gelişmelerin yaşandığının sinyalini vererek, “Müzakerelerin başlangıcında Rusya bizim pozisyonumuzu anlamak istemiyordu. Pes edin silahları bırakın diyorlardı. Şimdi Rusya konuştuğu tonu değiştirdi farklı tonla bizimle konuşuyor pozisyonumuzu anlıyor. İki ülkenin devlet başkanının katılımıyla büyük ilerleme kaydedilebilir” dedi.

Ukrayna Devlet Başkanlığı Ofisi Danışmanı Mihail Podolyak ise, “Müzakereler devam ediyor. Başlıca konular bölgedeki düzen, ateşkes ve ordunun geri çekilmesi” ifadelerini kullandı.

5'İNCİ TUR MÜZAKERE SONA ERDİ

Rusya ve Ukrayna heyetleri arasında çevrimiçi olarak devam müzakerelerin 5'inci turu sona erdi. Müzakerelerdeki 6'ncı turun ise bugün yapılacağı ifade edildi.

Ukrayna Devlet Başkanlığı Ofisi Başkanının Danışmanı Mihaylo Podolyak yaptığı açıklamada, müzakerelerin zorlu devam ettiğinin altını çizerek, “Müzakereler zorlu geçiyor. Prensiplerimizin çakıştığı noktalar var ancak uzlaşma sağlanabilir” ifadelerini kullandı.

Rusya artık Avrupa'da yok... 2 saat kala bıraktılar

Çıkarılması için yapılacak oylamaya 2 saat kala, Rusya'dan son dakika hamlesi geldi. Rusya, konseyden ayrıldığını duyurdu... Rusya-Ukrayna savaşında 20'inci gün geride kalırken, Batılı ülkelerin Moskova'ya yönelik yaptırım dalgası da devam ediyor.

Her geçen gün genişletilerek artan yaptırımlar; finans, enerji, ulaşım ve ticaret alanlarını kapsıyor.

Bu yaptırımlardan bir tanesi de Rusya'nın Avrupa Konseyi'nden çıkarılmasıydı.

RUSYA, OYLAMAYA 2 SAAT KALA AVRUPA KONSEYİ'NDEN ÇIKTI

Çıkarılması için yapılacak oylamaya 2 saat kala, Rusya'dan son dakika hamlesi geldi. Rusya, konseyden ayrıldığını duyurdu.

Rusya Dışişleri Bakanlığından yapılan açıklamada, Rusya'ya düşmanca davranan Avrupa Birliği (AB) ve NATO ülkelerinin "Avrupa Konseyi'nin çizgisini ve Avrupa'da ortak insani hukuk alanını ihlal etmeye devam ettiği" ifade edilmiş, Rusya'nın Avrupa Konseyi'ne katılmayacağını belirtildi.

Açıklamada ayrıca "Rusya, örgütün Batı üstünlüğü ve narsizm platformuna dönüşmesinde yer almayacak" ifadeleri kullanılmıştı.

Buyurun dostlar, tarım konuşacağız...

Osman AROLATAROLAT

16 Mart 2022 Çarşamba

Son 30 yılda 3,4 milyon hektar tarım arazisi üretim dışında kaldı. Tarım ürünü ithalatı kaçınılmaz, ama savaşta ithal ürün bulmak da mümkün değil...

DÜNYA'nın Pazartesi günü yayınlanan haberinde, Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle ciddi kayıplar yaşayabileceğimiz ithal 10 tarım ürününün tablosu yer alıyordu. Buğday, mısır, arpa, kepek, soya fasulyesi, ayçiçeği tohumu, kolza tohumu, küspeler, mısır yan ürünleri ve ham yağda 2021 yılında toplam ithalatın 20 milyon ton olduğu bilgisi bulunuyordu. Bunun için ödenen bedel 5,5 milyar dolardı.

Bu ürünlerin 9,8 milyon tonu Rusya'dan, 4,2 milyon tonu Ukrayna'dan ithal edilmiş. Bu iki ülkeden bu on tarımsal ürün ithalatı içinde toplam miktarı 14 milyon ton. Diğer ülkelerden ithalat 6 milyon ton ile savaştaki bu iki ülke ithalatının yarısından az. Rusya ve Ukrayna'nın payı yüzde 70 iken, diğer bütün ülkelerin payı yüzde 30'da. Türkiye, Rusya'nın en büyük tahıl ithalatçısı.

Bu tablo, Rusya ve Ukrayna'dan bu yıl başta buğday, arpa, ayçiçeği tohumu ve soya fasulyesi ithalatında daralma yaşayacağımızı bilmemiz gerektiğini ortaya koyuyor. Bununla kalmıyor, yeni arayışa girilmesini gerektiriyor. Bu duruma düşülmesinde; son 30 yılda 3,4 milyon hektar tarım arazisinde artık tarım yapılmaması bir etken. Euronews'te yer alan haberde 1,1 milyon çiftçi sayısının 12 yılda yüzde 45 azalarak 586 bine düşmesi ikinci etken. Kuşkusuz 41 ilde kuraklığın varlığı bir başka anlamlı neden.

Ancak birçok ülkede tarım stratejik sektör olarak desteklenirken, ülkemizde tarım desteği için her yıl 800 milyar dolarlık milli gelirden yüzde 5 pay ayrılması yasal olarak kayıt altına alınmışken, bunun uygulanmaması bence ana etken. Hesapladığımda görüyorum ki, mazot, gübre ve diğer desteklerin toplamı her yıl milli gelirin yüzde 1'inin altında kalıyor.

Rusya'nın yeni tahıl ihracat sistemi, 375 \$'ın üstü değerler için ihracata vergi getiriyor, ki bu değer aşıldı. Chicago Borsası'nda buğdayın %40'lık fiyat artışı 1959'dan bu yana görülmedi. Bu veriler ithal gereğinin "telefon diplomasisi" ile giderilemeyeceğini ortaya koyuyor.

Geçen yüzyıl sonunda "Tüm tahıl ürünlerinde kendi kendine yeterli dünyadaki 7 tarım ülkesinden biri" iken, içinde bulunduğumuz durum, tarımı yaşamsal bir sektör olarak ele alıp, yeniden yapılandırmamız gerektiğini ortaya koyuyor.

Tablo vakit yitirmeden tarımın sorunlarını konuşup, çare üretmemizin ne kadar acil ve önemli olduğunu gösteriyor.

GÜNÜN SÖZÜ:

DÜNYA Piyasa Editörü Veysel Ağdar, nikelin 100 bin \$, bakırın ise 1 yılda %100 artarak 11 bin \$ 'a erişmesini bir "piyasa uyarısı" olarak değerlendiriyor.

Şu akaryakıt fiyatları meselesi...

Alaattin AKTAŞ

16 Mart 2022 Çarşamba

✓Akaryakıtta çok zam yapıldığı ya da indirimin düşük kaldığı eleştirilerinde aslında muhatap yok.

✓Yok, çünkü akaryakıt fiyatları otomatik olarak belirleniyor.

✓Fiyat oluşumuna ancak hükümetin o da dolaylı etkisi olabilir. Hükümet döviz kurunu etkileyecek politikalar ve vergi düzenlemesiyle akaryakıtın daha ucuz olmasını sağlayabilir ya da daha pahalı hale gelmesine yol açabilir.

Vatandaş haklı olarak akaryakıt zamlarından rahatsız. Üstelik akaryakıt tüm mal ve hizmetlerin fiyatında en temel girdiği olduğu için akaryakıtta gelen zamların etkilemediği kimse yok. Yediğimiz peynirin, içtiğimiz sütün, soframıza gelen ekmeğin, domatesin maliyetini akaryakıt, özellikle de motorin fiyatı çok etkiliyor.

O yüzden gözler dövizde, gözler ham petrol fiyatında... Bir de akaryakıtta martın ilk günlerinde hemen her gün zam gelince insanlar iyice diken üstünde hissetmeye başladı kendini. **“Bugün de mi”** diye sorarak...

Şimdi akaryakıt fiyatlarında bir gerileme var. Çünkü petrol fiyatları yönünü aşağı çevirdi.

Ancak bir bilgi eksikliği de kendini gösteriyor. Temel eleştiri şu:

“Zammı bol kepçe yaptınız, sıra indirimde gelince adeta cimrileştiniz, gıdım gıdım indirim yapıyorsunuz...”

Peki bu eleştiri kime, işte orası meçhul!

Muhatap yok. Kendine muhatap bulduğunu zannedenler de yanılıyor.

Çünkü Türkiye'de akaryakıt zammını da, indirimini de herhangi bir merci yapmıyor.

Akaryakıt fiyatları otomatik olarak oluşuyor.

Fiyatlara hükümetin de doğrudan etkisi yok, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, yani EPDK'nın da... Hele hele EPGİS'in hiç mi hiç etkisi yok... EPGİS'in, yani Enerji Petrol Gaz İkmal İstasyonları İşveren Sendikası'nın, yani bir sendikanın Türkiye için en hayati fiyatı, akaryakıt fiyatını belirlemesi söz konusu olabilir mi?

ETKİ EDEBİLECEK YALNIZCA HÜKÜMET, O DA DOLAYLI OLARAK

Bir kez daha altını çizme çize belirtelim. Türkiye'de akaryakıt fiyatlarını belirleyen bir merci yok. Ama hükümetin dolaylı etkisinden söz edilebilir.

Çünkü akaryakıt fiyatlarının oluşmasında esas olan döviz kurunun yüksek ya da düşüklüğü hükümetin politikalarına bağlı. Hükümet kurun yükselmesine yol açacak politikalar uygularsa haliyle akaryakıt da daha pahalı olur ya da tersi yaşanır.

Hükümetin bir etkisi de tabii ki vergiler. Akaryakıttan alınan vergileri artırıp azaltmak suretiyle fiyatları etkilemek mümkün. Örneğin geçen yıl eşel mobil olarak bilinen uygulama çerçevesinde bir dönem ÖTV'den feragat edilmesi gibi.

Bu iki araç dışında akaryakıt fiyatları konusunda hükümetin de hiçbir etkisi yok.

Dolayısıyla akaryakıtta çok zam yapıldığı ya da indirim oranının düşük tutulduğu görüşüyle eleştiride bulunanların aslında muhatabı yok. Bu eleştiriler ya da çok indirim olduğu takdirde dile getirilecek övgüler havaya yapılmış oluyor. Ne zamda birileri suçlanabilir, ne de indirimde birilerine alkış tutmak söz konusu olabilir.

Ama gerçek durum bilinmediği için bazı kesimler muhatap alınıyor ve çoğunlukla da eleştiriliyor.

Hükümeti eleştiren de var, EPDK'yı hedef alan da... Son dönemde eleştiri okları en çok da EPGİS'e yöneltiliyor.

EPGİS'e yönelik eleştiri de **“Zam olunca ilan ediyordu, son indirimleri duyurmuyor”** noktasında yoğunlaşıyor.

EPGİS'in son dönemdeki sessizliğini “indirimleri açıklamaktan kaçındığı” iddiasına bağlamak gerçekten çok tuhaf. EPDK Başkanı daha geçen hafta EPGİS'in fiyat açıklama yetkisi olmadığını ileri sürerek konuyu mahkemeye taşıyacaklarını söylemedi mi?

Sakın EPGİS'in sessizliği bu mahkeme sürecinden kaynaklanıyor olmasın!

AKARYAKIT FİYATLARI NASIL MI OLUŞUYOR?

Bu köşede 11 Mart'ta bu konuyu işledik ve akaryakıt fiyatlarının nasıl oluştuğunu anlattık. Ama özellikle dün bu konuya öylesine yanlış yaklaşıldı, öylesine yanlış yorumlar yapıldı ki fiyat oluşum mekanizmasına bir kez daha değinmeyi gerekli gördük. Girişte de belirttiğimiz gibi akaryakıt fiyatları otomatikçe bağlanmış bir formülle kendiliğinden oluşuyor.

Fiyat mekanizması şöyle işliyor:

Akaryakıt borsası İtalya'nın Genova şehrinde. Klasik bir borsa ama alım satımı yapılan akaryakıt. Orada ton başına ve dolar cinsinden oluşan motorin ve benzin fiyatı, o gün Merkez Bankası'nca ilan edilen döviz kuruyla TL'ye çevriliyor.

Ton fiyatından litre fiyatı hesaplanıyor. Bu hesaplama yapılırken bir litre motorin 845 gram, bir litre benzin ise 775 gram olarak esas alınıyor. Bulunan fiyata dağıtıcı ve bayi payı, ÖTV ve KDV ekleniyor ve nihai fiyata ulaşıyor. Bulunan bu nihai fiyat, ertesi gün gece yarısından itibaren geçerli olmak üzere uygulamaya konuluyor. Yani örneğin bugünkü (16 Mart) kur ve Genova'daki fiyata göre belirlenen fiyat 17 Mart'ı 18 Mart'a bağlayan gece yarısından itibaren uygulanıyor.

Görüldüğü gibi hiçbir aşamada herhangi bir kurumun fiyat oluşumuna müdahale etmesi söz konusu değil.

Geçen hafta gelecek zammın EPDK tarafından durdurulması ise ertesi gün indirim olacağının bilinmesi ve **“bir gün zam, ertesi gün indirim”** gibi bir durum yaşanmasını engellemeye dönüktü.

Ancak bu piyasa mekanizmasına aykırı bir adım. Örneğin tersi olsa, fiyatların ineceğinin ilan edildiği herhangi bir gün, ertesi gün de artış olacağı bilinse, EPDK bu kez de o bir günlük indirimin uygulanmasına karşı mı çıkacak?

NİYE PETROLDEKİ KADAR UCUZLAMA OLMUYOR?

Akaryakıt fiyatlarının seyriyle doğal olarak petrol fiyatlarının seyri karşılaştırılıyor ve petroldeki yüksek oranlı ucuzlamanın akaryakıtta niye yansımadağı sorgulanıyor.

Biraz önce de belirttiğimiz gibi akaryakıt fiyatlarının oluşumunda ham petrolün değil Genova'daki ürün borsasında oluşan akaryakıt fiyatlarının esas alındığını gözden kaçırmamak gerek.

Fiyat oluşumunda bu borsadaki ürün fiyatlarının esas alındığına en tipik örnek motorin.

Türkiye'de motorinin benzinden daha ucuz olmasına alışkınsınız. Bu durum tersine döndü, nedeni de borsada oluşan fiyat dengesinin değişmesi. Özellikle savaş

16.03.2022

yüzünden motorine talep arttı ve bizim ölçü aldığımız Genova'da fiyatlar yükseldi. Motorin fiyatlarının benzine göre çok daha hızlı artmasında motorin üreten rafinerilerin ağırlıkla Rusya'da bulunması da etkili oldu.

Dolayısıyla Türkiye'deki akaryakıt fiyatlarının seyriyle ham petrol fiyatlarının seyrini karşılaştırmak temelde yanlış değil ama daha sağlıklı sonuç elde etmek için ürün borsasındaki fiyatlara da bakmak gerekiyor.

Abdulkadir Selvi

Erdoğan'dan AK Parti milletvekillerine çarpıcı açıklamalar

16 Mart 2022

Cumhurbaşkanı Erdoğan, AK Parti milletvekilleriyle gruplar halinde yaptığı kahvaltılı toplantıları sürdürüyor.

Erdoğan dün de AK Parti Grup Başkanvekili **Muhammed Emin Akbaşoğlu** başkanlığında 50 civarındaki milletvekili ile bir araya geldi. Cumhurbaşkanı Yardımcısı **Fuat Oktay** ile Milli Eğitim Bakanı **Mahmut Özer**, Enerji Bakanı **Fatih Dönmez**, Sanayi ve Teknoloji Bakanı **Mustafa Varank**, Sağlık Bakanı **Fahrettin Koca**'nın katıldığı toplantıda Genel Başkanvekilleri **Binali Yıldırım** ve **Numan Kurtulmuş** ile AK Parti Grup Başkanı **İsmet Yılmaz** da yer aldı. **Erdoğan**, toplantının başında milletvekillerine, “**Her şeyi konuşabilirsiniz**” diyor. Cumhurbaşkanı daha önce de “**Biz gönül diliyle konuşuruz. Burada kendinize hiçbir kısıtlama koymadan konuşun**” demişti. Toplantıda 27 milletvekili söz alarak konuşuyor. Geçen seferki kahvaltılı toplantıdan sonra da dikkat çekmiştim. Toplantıdan sonra milletvekillerinin morallerinin yükseldiği dikkatimi çekiyor. “**Verimli bir toplantı oldu**” diyorlar. Dün de benzer izlenimler edindim. Konuştuğum milletvekilleri Cumhurbaşkanı için, “**Morali çok yüksekti**” dediler.

UKRAYNA SAVAŞI'NDAKİ POZİSYONUMUZ

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, toplantının başında Ukrayna Savaşı ve Türkiye'nin pozisyonuna dair önemli değerlendirmeler yapmış. Ukrayna Savaşı'yla ilgili aktif bir çaba içinde olan **Erdoğan**, Türkiye'nin bu girişimlerini sürdüreceğini söylüyor. Türkiye'nin iki ülke ile konuşabilme pozisyonunu koruyacağını ifade ediyor. **Erdoğan** Batı dünyasının tutumunu eleştirerek, “**Ukrayna konusunda bir şeyler söylüyorlar. NATO da AB üyeleri de sadece laf üretiyor. Ama bir şey yapmıyorlar**” diyor.

ANTALYA DİPLOMASİ FORUMU

Türkiye'nin öncelikle kalıcı ateşkesin sağlanması konusunda, ardından da iki ülke arasında barışın tesisi için çaba gösterdiğini anlatan **Erdoğan**, “**BM’de oylama yapıldı. Beş ülke Rusya, Belarus, Kuzey Kore, Eritre, Suriye ‘Hayır’ oyu kullandı. Çin ve Hindistan başta olmak üzere 35 ülke çekimser kaldı. Ama 141 ülke Rusya’nın Ukrayna saldırısını kınama yolunda oy kullandı. 141 ülke bizim olduğumuz yerde durdu. Bizim durduğumuz yer doğrudur. Antalya Diplomasi Forumu, dünyanın diplomasi merkezi olması Türkiye’nin bu konulardaki önemini bir kez daha ortaya çıkardı**” diye konuşuyor.

TURİZMDE ÖNLEMLER ALIYORUZ

Rusya’nın Ukrayna’ya saldırması hem ikili ticari ilişkilerimiz hem de turizm açısından bizi yakından ilgilendiriyor. Rusya, Almanya’dan sonra en çok turist gönderen ikinci ülke. Ukrayna da yine turist çektiğimiz önde gelen ülkelere. Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, Ukrayna Savaşı nedeniyle turizmde kayıpların yaşanabileceğine dikkat çekerek, alternatif arayışlar içinde olduğunu söylüyor.

TARIMDA ENERJİ GİRDİLERİNE DESTEK

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**’ın parmak bastığı konulardan biri de tarım oluyor. Tarım artık sadece biber, patlıcan olayı değil. Ayçiçek yağı konusunda yaşananları gördük. Yerel seçimlerde soğan ve patatesin ne derece etkili olduğunu yaşadık. Cumhurbaşkanı **Erdoğan** da toplantıda bu konuya değiniyor ve Enerji Bakanı **Fatih Dönmez**’e, sulu tarımla ilgili verilen enerji desteğinin artırılması ve GES’lere daha çok ağırlık verilmesi yönünde talimat veriyor. **Erdoğan**, çiftçilere gübre desteği konusuna da değiniyor. “**Gübre fiyatlarında çiftçiye destek veriyoruz. Gübre firmalarını topladık. Gerekirse kâr etmeyeceksiniz dedik. Sağ olsun onlar da indirim gittiler**” diyor.

AFRİKALI LİDERLERE SİTEM

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, “**Dünya beşten büyüktür**” diyerek BM’nin yapısına karşı ilk itirazı başlatan liderdi. **Erdoğan**, BM kararlarına karşı diğer ülkelerin de belli bir çoğunlukla veto hakkını gündeme getirmişti. Cumhurbaşkanı milletvekilleriyle kahvaltıda bu konuya değiniyor. “**Afrika’yı ziyaret ediyorum. Ya da ülkemizde Afrikalı liderlerle görüşüyorum. Afrika’nın elmaslarını, altınlarını, madenlerini İngilizler, Fransızlar, Batılı sömürgeci ülkeler yağmalıyor. Afrikalı liderlere BM’deki daimi üyelikler için sizler de bir şeyler konuşun, sesinizi yükseltin diyorum. Ama onlar gülüyor. Bu arada İngilizler, Fransızlar, diğer Batılı ülkeler onların elmaslarını, altınlarını yağmalamaya devam ediyorlar**” diye sitem ediyor.

HALİL ÖZŞAVLI’NIN ÖNERİSİ

Ermenilere ilişkin araştırmalarıyla ön plana çıkan AK Parti’nin akademisyen kökenli milletvekillerinden Doç. Dr. **Halil Özşavlı**, Cumhurbaşkanı **Erdoğan**’a bir öneride

bulunuyor. Çok haklı ve yerinde bir öneri. Şanlıurfa Milletvekili **Özşavlı**, “Siz dünya çapında bir lideresiniz. Başınızdan geçenler ciltler dolusu kitap olur. Bunların biyografi şeklinde yazılması lazım” diyor. Tarih, tarihe yön veren liderlerin anlatımlarıyla oluşturuluyor. O nedenle **Özşavlı**’nın önerisini yürekten destekliyorum.

2023 SEÇİMLERİ MİLAT OLACAK

Cumhurbaşkanı **Erdoğan** milletvekilleriyle, belediye başkanlarıyla, il başkanlarıyla her buluşmasında 2023 seçimlerinin önemine değiniyor. Dünkü kahvaltıda da, “Her seçim önemlidir ama 2023 seçimleri bir milat oldu. Kazanımlarımızın devam etmesi için çok çalışmamız lazım. Siz zaten çalışıyorsunuz ama sizin gayretlerinizi artırmanızı istiyorum” diyor.

VEFA TOPLANTILARI

Cumhurbaşkanı **Erdoğan** ailenin büyüğü olarak AK Partilileri bir araya getirmek üzere harekete geçiyor. Süreç içinde kırılanlar, ayrılanlar olmuştu. Ama birçoğu başka yere gitmedi. Ama kendisine kucak açılmasını istedi. Cumhurbaşkanı **Erdoğan** tam da o noktaya parmak basıyor.

“Bizim kendi arkadaşlarımıza sahip çıkmamız lazım. Vefa toplantılarına başlayacağım. Kendi hafızamıza ağırlık vereceğim. Eski milletvekillerimizle toplantılar yapacağım. 21 Mart’ta eski milletvekillerimizle bir araya geleceğim. Eskiden kadın kollarında, gençlik kollarında, yerel yönetimlerde, teşkilatlarımızda görev yapmış arkadaşlarla toplantılar yapacağım” diye konuşuyor.

Bu çok önemli bir nokta. AK Parti’nin rakibi AK Parti diyorum. Eğer **Erdoğan**, büyük AK Parti ailesini toplar, kırgınlıkları ve küskünlükleri giderirse tabanda yeni bir heyecan dalgası oluşturabilir. Her ne yaşanırsa yaşansın o hâlâ AK Partililerin “reis”i.

İSTANBUL’DA KESİLEN AĞAÇLAR

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’ndan Cumhurbaşkanlığı’na uzanan bir siyasi serüvene sahip olduğu için **Erdoğan**’ın gözünde İstanbul’un yeri bir başka. O nedenle İstanbul’un üzerinde titriyor.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin Beşiktaş’ta Çırağan Caddesi üzerindeki asırlık çınar ağaçlarını kestirmesine tepki gösteriyor. “Gezi’de 5-6 ağaç için kıyamet koparanları görüyorum burada sesleri çıkmıyor. Bunlar sadece ağaç değil, asırlık çınarlar. Bunlar tarihe şahitlik yapan çınarlar. Bu iş CHP’yi bitirir. İstanbul milletvekillerimizin daha çok gündeme getirmesi lazım” diye konuşuyor.

ÇANAKKALE KÖPRÜSÜ’NÜN AÇILIŞINA DAVET

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, AK Parti milletvekillerini 18 Mart Cuma günü yapılacak olan Çanakkale Köprüsü'nün açılışına davet ediyor.

“18 Mart Cuma günü Çanakkale Köprüsü'nün açılışını yapacağız. Devasa bir köprünün açılışını yapacağız. Deniz dalgalı olunca feribotlar çalışmıyor. Bir gün bazen iki gün Asya'dan Avrupa'ya, Avrupa'dan Asya'ya geçiş mümkün olmuyor. Şimdi 6 dakikada geçilecek. 2.5 milyar avroya mal oldu. Tabii ki bu hizmetin bir bedeli oluyor. En pahalı hizmet, alınamayan hizmettir. Biz Çanakkale Köprüsü'yle, Yavuz Sultan Selim Köprüsü'yle, Asya'yla Avrupa'yı birleştirdik. Bütün dünyaya örnek olduk. Marmaray'la iki kıtayı denizin altından birbirine bağladık. Dağları deldik” diyor.

Esfender KORKMAZ

Neden bu faiz ve kur politikası?

16 Mart 2022 Çarşamba

Türkiye'de para ve sermaye piyasası sığ olmasına, vadeli döviz işlemlerinin sınırlı ve dolarizasyon olmasına rağmen, AKP iktidarı ta baştan beri sıcak para geliyor diye dalgalı kur politikasına ve aşırı serbest kambiyo sistemine sarıldı.

2007-2008 yıllarında TL yüzde 28 daha değerli hale geldi. Üretimde kullandığımız ithal girdi oranı arttı. Üretim ithal girdiye bağımlı oldu. 2018 sonrası tersine TL değer kaybetti ve fakat bu defa da, ithal girdi oranının yüksek olması ve hükümete güven erozyonu, ikame yatırımları engelledi. İthal girdi bağımlılığı devam ediyor.

AKP iktidarı, dış ticarete, özel ilişkiler nedeni ile, Çin ve Rusya'nın ticari hegemonyası altına girdi. 2021 yılında Türkiye'nin toplam dış ticaret açığı 46,1 milyar dolar ve fakat Çin ve Rusya'ya karşı dış ticaret açığı daha yüksek 52,9 milyar dolar oldu.

En son açıklanan Ocak ayı ödemeler bilançosuna göre, Türkiye'ye doğrudan veya portföy yatırımları durdu. 4 Mart haftasında swap hariç net rezerv eksi 42,6 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Dış ticaret açığını düşürme beklentisi de gerçekleşmedi. Ocak ayı ödemeler dengesinde, 12 aylık dış ticaret açığı 35,6 milyar dolar oldu. (Aşağıdaki tablo.)

OCAK AYI ÖDEMELER DENGESİ (MİLYAR DOLAR)		
	OCAK	12 AYLIK
CARİ AÇIK	7,1	20,2
DIŞ TİCARET AÇIĞI	8,3	35,6
DOĞRUDAN YATIRIM NET GİRİŞ	0,2	2,1
GAYRİMENKUL NET GİRİŞ	0,3	5
PORTFÖY YATIRIMLARI NET ÇIKIŞ	0,6	5
RESMİ REZERVLER	-9	20,1
NET HATA VE NOKSAN	-0,2	8,9

Türkiye AKP iktidarında; 2003 yılı ile 2021 yılı arasında geçen 19 yılda;

* 626 milyar 76 milyon dolar cari açık verdi.

* 831 milyar 496 milyon dolar dış ticaret açığı verdi.

2022 Mart başında, Türkiye tahvillerinin uluslararası piyasalarda iflas risk primini gösteren CDS oranı 650 baz puana yükseldi.

Faiz politikasına gelince; faiz sebep, enflasyon sonuç iktisat tarihinde benzeri görülmemiş bir yanlış oldu ve hiper enflasyon riski arttı.

Aslında; TÜFE oranı yüzde 54,4'e yükselmiş iken, Merkez Bankası'nın gösterge faizini yüzde 14'te tutması iktisadi akla uygun değil. Bunun içindir ki; Merkez Bankası 2003 ve TÜFE bazlı reel kur endeksi Şubat ayında 54,78 oldu. Yani Şubat ayında TL döviz sepeti karşısında yüzde 45,22 oranında daha düşük değerdedir.

Oysaki TL'nin değer kaybını durdurmak çok kolaydı. Merkez Bankası faizlerini enflasyonun üstünde tutmak yeterdi. Ama Cumhurbaşkanı 3 ayda eksi reel faizin ekonomik istikrarını bozar diyen Merkez Bankası kadrolarını değiştirdi. Sürekli faizin üstüne giderek, faize 'Nas' diyerek MB gösterge faizini indirdi. Üstelik indirdiği faiz yerine örtülü -hülle yoluyla- TL mevduatına kur garantisi vererek, daha yüksek faiz getirmek zorunda kaldı.

İktisatçı olsun veya olmasın, yanlış faiz ve kur politikasının ağır maliyetini herkes yaşıyor? O zaman akli başında her insan şu iki soruyu soracaktır;

* Acaba Sayın Cumhurbaşkanı doktorlarda olduğu gibi faiz yanlışından da döner mi?

* 2018 kur şoku deneyimine rağmen, hangi amaçla faizlerle bu kadar oynandı?

Oğuz Demir

Enflasyonla yoldan geçerken tesadüfen karşılaşmışız!

Aşağıda size farklı tarihlerde yapılmış üç açıklamayı vereyim.

14 Ocak 2022

“Enflasyonun ocak ayında pik yapacak ancak 2023 seçimlerine tek haneli enflasyon ile girilecek!”

11 Şubat 2022

“En büyük problemimiz enflasyon. Başka bir problemimiz yok. Enflasyon bir süre mevcut seviyelerde devam edecek, yaz aylarında gevşeme bekliyoruz.”

15 Mart 2022

“Şu an için Türkiye ekonomisinin karşılaştığı en büyük problem yüksek enflasyondur. Dolayısıyla yüksek enflasyonun farkında ve bilincinde olup enflasyonu kontrol altına almak için birçok çalışma yapmakta ve tamamlandıkça bunları kamuoyu ile paylaşmaktayız!”

Her üç açıklama da aynı isimden geliyor. Hazine ve Maliye Bakanı Nurettin Nebati'den!

Sayın Bakan da **uzunca bir süre dirense de** sonunda vatandaşın enflasyon derdini bir nebze olsun anlamış görünüyor. Daha şubat ayındaki açıklamada dahi enflasyonun yaz aylarında düşeceğini söylerken artık **enflasyonun yıl sonuna kadar yüksek seyredeceğini** kabul ediyor.

Buna rağmen son açıklamada yine de bir sorun var! Bakan enflasyonu “**Türkiye ekonomisinin karşılaştığı**” bir problem olarak tanımlıyor. Yani **tesadüfen karşımıza**

denk gelmiş gibi bir yaklaşımı var. Oysa hepimiz biliyoruz enflasyonun Eylül ayında **başlayan faiz ısrarının ardından** hortladığını.

Ve bu ısrarın bile göre aylarca da devam ettiğini!

Verilerle de durumu gösterelim.

Türkiye’de Şubat 2022 itibariyle TÜİK’e göre yıllık enflasyon yüzde 55! Aynı TÜİK’e göre Eylül 2021 -Şubat 2022 arasındaki fiyatlardaki artış ne kadar?

Yüzde 41,9!

Yani tarihi bir başarıyla (!) **yüzde 55’e yükselen enflasyonun yüzde 41,9’luk artışı** son altı ayda gerçekleşmiş. Hatırlayın lütfen!

Geçtiğimiz yıl bugünlerde Türkiye’de Naci Ağbal, Merkez Bankası Başkanı idi. Kasım 2020-Mart 2021 arasında uygulanan politikalar enflasyondaki artışı bir nebze durdurmuştu. Eylül ayına kadar da yerine atanan Şahap Kavcıoğlu politika faizine dokunmadı.

Her ne kadar Ağbal sonrası bir miktar enflasyonda hareket olsa da asıl Ekim ayından itibaren işin şekli değişti! Eylül ayına gelindiğinde resmi enflasyon oranı **hala yüzde 20’nin altında** görünüyordu. Eylül ayı itibariyle bombanın pimi çekildi.

İşin kötü tarafı önümüzdeki birkaç ay içerisinde yüzde 70’lere doğru gitmemiz oldukça mümkün!

Bunu neye dayanarak söylüyorum?

Her zaman olduğu gibi yine verilere bakarak. Hangi verilere?

Üreticilerin fiyatları ve maliyetlerine ilişkin verilere!

Tüketici’nin Şubat ayı itibariyle resmi olarak yüzde 55’lik bir enflasyonla karşılaştığı bir dönemde sanayi üretimindeki enflasyon yüzde 105! **Son altı aydaki üretici fiyatları artışı ise yüzde 65!** Yani maliyetlerdeki artış yine aynı dönemde daha da hızlanmış.

Bir başka önemli kalem hizmet üreticilerinin maliyetleri! Hizmet üreticisinin enflasyonu son veri olan Ocak dikkate alındığında yıllık yüzde 71! **Bu yüzde 71’in de yarısı son beş ayda** gerçekleşmiş. Şubat ayını gördüğümüzde orada da birikimin son altı ay içerisinde olduğunu göreceğiz.

Tarım fiyatlarında da durum farklı değil. Şubat ayı itibariyle tarım ürünleri üretici fiyatı yüzde 70 artmış. **Bu yüzde 70’in yüzde 58’lik kısmı** son altı ayda gerçekleşmiş.

16.03.2022

Bütün bu veriler, henüz savaşıñ etkilerinin görölmediğı veriler.

Şimdi siz söyleyin bana!

Yolda yürüyorduk ve tesadüfen mi enflasyona denk geldik?

Yoksa aylardır anlatmamıza rağmen şimdi mi fark ettiler?

KARAR sizin!

16 Mart 2022, Çarşamba

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Enerji geleceğimiz şimdi daha sağlam

Dün Cumhurbaşkanı **Erdoğan** başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu'nun ana konusu Türkiye'nin enerji geleceğiydi.

Berat Albayrak'ın kitabını (Burası Çok Önemli!) okuyanlar için gelecek zaten çok berrak.

Albayrak'ın bakanlıkları döneminde yaptığı yatırımlar Türkiye'nin geleceğindeki enerji yapısını şekillendirmiş.

NÜKLEER ENERJİ YATIRIMI

Şu an Azerbaycan ile İran, Türkiye'nin ihtiyacını gidermekteler.

Ukrayna savaşından ötürü Rusya hafif problemli ama Türkiye'nin enerji geleceğine dönük en önemli yatırımlarından biri de Akkuyu Nükleer Enerji Santrali.

Bu santralin tamamlanması halinde Türkiye'nin elektrik ihtiyacının % 10'u buradan sağlanacak.

BERAT BEY'İN KİTABI ÇOK ÖNEMLİ

Çeşitli açılardan baktığınız zaman bugünkü Türkiye'nin, eski Türkiye'den çok farklı olduğunu görebiliyorsunuz.

Filolarımıza katılan arama ve sondaj gemileriyle belli ki enerji üretimi yeni Türkiye'nin en güçlü yanlarından biri olacak.

Berat Albayrak'ın çok somut verilerle geleceğe ışık tutan kitabı, Türkiye'nin enerji konusunda çok önemli bir merkez haline geleceğini gösteriyor.

KRİZ ÖNEMİMİZİ ARTIRDI

Türkiye'de yaşamak artık eskisinden daha güvenli. Çünkü gelecek şimdiden şekillenmiş durumda.

Komşularımızla ilişkilerimiz sağlam bir altyapıya sahip olma açısından ilgi çekici bağlantılara konu oluyor.

Rusya ile Ukrayna arasındaki konumumuz buna en iyi örnek.

Bu arada düşünün ki Amerika'nın baskısından ötürü Almanya'nın Rus gazından yararlanması ciddi bir sorun halini aldı ve bu Alman sanayisi için ciddi riskler içeriyor. Bu tür olağanüstü durumları Türkiye aşmıştır ve hem enerjide hem de diplomaside dünyanın en önemli merkezlerinden biri olmuştur.

Özetle, artık Türkiye bildiğimiz o eski Türkiye değil.